

SOSIALURIN

Nr. 43

21. JULI 1962

35. ÁRG.

HIN LANDSUMFAT-
ANDI RAVMAGNANIN

Í tingsetuni 1943 reistu jafnaðarflokkurinn málið um ravnagnan av öllum Föroyum. Í uppskotinum varð sagt, at tingið skuldi leggja í grunn 300.000 kr. árliga til hetta endamáli; men uppskotið fall, tá bæði sambandsmenn og fólkafloksmenn vóru imóti

AFTUR í 1944 reisti jafnaðarflokkurinn málið. J. Fr. Óregaard varð valdur til formann. Hann nevndi, og nú bar betur til. 28. des. 1944 kallar hann umboðsmenn fyr allar kommunur í SEV-ókinum til fundar í lógtingshúsinum, og longu 1. oktober varð stovnandi aðalfundur hildin.

Gongd var komin á; men við hvørt gekk strílt við at útvega hin neyðuga peningin, so allar bygdir

kundu koma uppi, tí bæði fólkafloks- og sambandsmenn hildu tað ikki vera neyðugt, at snábygdir og bygdir, ið lógu langt burtur, komu uppi.

Tó nú eru allar bygdir í sjálvum SEV-ókinum komnar við, og SEV rokkrur alt longur og longur, og tað er líkt til, at SEV verður at hava í hondum alla ravnagnanina av Föroyum.

forum harmast yvir hetta ótal, og Bailey roynir á besta hátt at greiða hesa gátu.

Geoffrey Bailey: Reyður frontur — kalt kriggið. 199 s. kr: 3,75.

TÁ STALIN BEINDI FYRI
MERSKALLUNUM

Tað, sum Khruschev í dag róp ar »persónýrkinge« og manar til heljar, eru henditgarnar, tá Stalin lat beina fyr 5 av sinum markskallum og millum 20 —30.000 offiserum í seinrastar árum í 1930' árunum.

HEITTA er tíðarskeið, ið hevur vakt miklan óns millum sögumenn, skuld og aðrar, ja, nakað á sama hátt, sum ansurin varð vaktur, tá inkvisitiónin tók seg upp og fór fram í Spaníulandi og aðrastaðni.

Geoffrey Bailey roynir í bókini: »REYÐUR FRONTUR — KALT KRIGGIÐ« at greiða frá hendingunum í Ruslandi, tá Stalin beindi fyr so nogvum av sinum bestu her monnum og móguliga sendi miljónir av landsins lúðgum í trelahald í teimum keldu sibirisku trelagørdunum.

Eingin veit, hvussu mong hundrad túsund vóru dripin fram til 1938, men Khruschev hevur í öllum

veist tú?

AT London-studenturin Alan Heape er vörðin heimsmeistari at eta egg. Hann at 24 rá egg í 2 min. 11 sek. Hann vann á gamla heimsmeistarunum, kana díaranum Brandon, sum at 24 egg í 14 minuttir.

AT størsti skuggi í heiminum kemur av eldgosinum El Poton á Tenerifa; hann er 200 km langur, tá sólin risur og tá hon setir.

AT longu fyr 3000 árum síðan kendu indiumenn til tannarokt; teir brúktu tannbustir, sum tó vóru rattuliga primitivar.

AT heimsins fyrsta adressubók kom út í París í árinum 1691; tvey ár seinni kom ein í Týskalandi.

AT um blóðini, sum falla av trøunum í leyskógunum ikki rotnaðu

vildi vøllurinn eftir 500 árum komið áráka trøtøppunum.

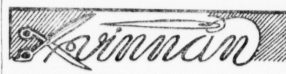
AT tær fyrstu brillurnar longu vóru tiknar í brúk töluga í miðöldini.

AT Navoja-indianararnir rulla smábørnini í kavanum fyr at gera tey harðbálin.

AT ein ensk tubbakksfabrik er farin at gena parfumerið snús til kvinnur.

AT meðalamerikanarin er 160 cm høgur og vegar 65 kg.

AT einstakar japanskar skivmaskinur hava 2340 skrifttekin.

KÆRKOMID

Tað s'gæt, at um stutta tíð kemur eitt nýtt slag av borðdúkum í handlin. Hesar dýkar eru impregneraðir og verða ikki dálkaðar av vagn- ella fígblettum. Miksir ein ein bita niður á dúkin, dálkast dúkurin bert uttána impregneringini, og ein kann lettliga reinsa dúkin — eingin blettur verður eftir.

Flourkanbonat-impregnerað stoff (verða m.a. brúkt til bilsetur, barnatoy, slíps, o. s. fr.) tolvir væ at verða ofta vaskað eins og kemiskt reinsað, uttan at nakað hendir víst impregneringini.

TAD er lættari at piska eggjahvitar, sum hava stovuhvita enn kaldar eggjahvitar. Skil eggjahvitan frá hvítanum og lat hvítarnar skanda í stovu-eina lotu, aðrenn piskað verður verður. Verða reyðarnar ikki brúktir beinanvegin, verður vatn latið útyvir teir og settir á koldum stað; men teir skulu helst brúkast skjótast gjørligt.

MILLUM SVARTAR. Tíðindamaður sigur: Í landsbygðunum sita menn og práta, spæla skak og gita gátur. Á konurnar arbeiða við sveittabroti í tí bakandi sólarhitinum, halda teir vera ein sjálvsfyllja — teir máttu jú keypa teir í dýrum dómum.

LISTAMAÐURIN við sinum frásíldu evnum — evnum, ið het tey fáu í samfelagnum eiga í blóðinum borið, hevur ikki allar dagar átt so rívan at tikið av. Vit kenna hetta frá søguni, har mætir listarmenn hava líva í størsta fá-

tækraðomi, hava svølað og neyv-an átt tak út yvir hövðið; men í dag verða teirra listarverk seld fyr ofta miljónavis av krónum, ið nú koma listaspekulantum til góðar, heldur enn teimum, ið skapaðu hesi megnarverk.

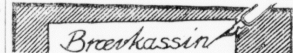
Liv, vøksur og trivni samfelagsins er ikki einans tað, ið landið ella havið gevur. Tað er grundarlagið, men ávøksturin av hesum er tað, ið vit menniskju skulu frøða og gleða okkum yvir.

Tað finst neyvan heim, ið ikki vil hava og sum ikki hróðir seg yvir ein góðan málning á stovu-vegginum; men tey fægstu hugsa um arbeiðið, ið liggur aftanfyrir verkið, og hvussu lítið listamaðurin veruliga hevur fingið burtur úr verki sínum.

Ti er tað skylda okkara, at veita okkum listarmonnum so góð arbeiðið og lónarkort, at teir onga-tíð skulu óttast dagin í morgin, tá farið verður undir nýggj listarverk ella lagt til brots á nýggjum leiðum í listarheiminum.

NIKITA KHRUSCHEV fløðaðist fyr stuttum í fleiri eystureuropeiskum kommunistalöndum og tíðindi vildu vera við, at hann var ógviliga bersøgn. Á einari samkomu í Bulgariu segði hann m. a.: »Eg kenni bøndurnar og teirra sárlágu trupulleikar. Av royndum veit eg, at eingin bóndi er foddur kommunisitur. Hjár okkum er tað soleiðis, at bondurnir í kollektivfyrstjövunum hyggja eftir »steirra« hestum, sjálvt um djórini longu eru latin kollektivbrúkinum til ognar.«

BRÆVKASSIN

Tá eg ofta eru komin fram á orðið »nogleromane«, men ikki kenni tydingin av orðinum, vildi eg fegin fingið greiða á, hvussu hetta er at skilja.

SVAR: »Nogleromane« er skaldsøga um veruligar persónar, sum í skaldsøguni verða dulnevndir.

»Brevkassin« Loyvi mær at biðja »brevkassin« gera mær tann beina

at siga frá, hvar byggistilurin »gotikk« fyrst tók seg upp. Við tók fyr svarið.

P. Nielsen.

SVAR: »Gotikk«-byggistilurin tók seg upp í Frankríki fyr umleið 800 árum síðan.

»Brevkassin« Kann »brevkassin« gera so væl at upplýsa mær, nær russiska skaldið Maxim Gorkij doyði.

Ingibjörg.

SVAR. Stórskaðið Maxim Gorkij doyði í árinum 1936.

»GRIBBARNIR«. Eisini teir svør tu eiga skaldagávur og hava ikki so sjaldan nýtt teir móti teimum, sum gignum óldir hava trælkað teir og teirra forfedrar. Vá skulu her prenta yrking eftir David Diop, eitt av kendastu afrikonsku skaldunum. Hann var ættaður úr Senegal, foddur 1927 og deyður 1960. Yrkingin eitur »GRIBBENE« í danskari tyding:

Dengang da civilisationen sparkede os i ansigtet og viovand blev pjasket i vore forkuede pander, byggede gribbene i skyggen af deres klør.

formynderkabet blodbestænge monumet.

Dengang lod taktfast mumlede bønner druknede plantagerne klagerab. Oh, bitre minder om aftenugne kys,

om løfter, der blev brudt foran geiverets munding, om fremmede som ikke syntes menneskelige

som kendte alle bøgerne, men ikke kærlighed.

Men vi med hænder som frugtbar-gor jordens skød bierer trods jeres hovmøds sange, bierer trods det sonderrevne Afrikas knuste byer

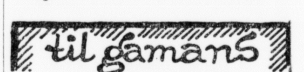
håbet i os som i en fæstning, fra Swazlands miner til Europas fabrikker

skal foråret genfødes under vore muntre skridt.

TAD ER VERULEIKI

AT jafnaðarflokkurinn longu í 1944 sum ávíst í bóklinginum »ARBEIÐI TIL ÖLL A SJÓGV OG LANDI«, setti uppskott uml bygging av 25 nýttum trolarum og einum hóp av øðrum fiskiskipum, men at hetta uppskott varð felt og við tí úrslitið at vit fingi ein hóp av gomlum trolarum, ið ikki kundu bera seg og sum komu at kosta landinum og eigarmonnum ógilt peningalig tap.

Í RÆTTINUM: Akærarin hevur lurðað illir verjurøðini hjá verjaranum hjá tí ákærda og svarar aftur:

— Eg latið meg ikki blinda av allari tí prentsevni, sum brúkt er til at reinvasa hin ákærda!

— Nú skal eg siga tær eina stak stuttliga søgu. Eg havi væl ikki sagt tær hana áður?

— Nei, ikki um hon er stuttlig.

— Tú, hvussu gekst við máln-inginum hjá Hanusi á framsýn-ingini?

— Sera væl, haldi eg! Hann sendi 3 málningar inn og fekk 4 aftur.

Litli Petur kemur aftur úr skúla-num og skilar seg upp í ein krók: — Mamma, mamma, bygg her! Hetta herdi eg í skúlanum í dag!

Haldið Sosialin

verið erkvisnari enn vanligt og er lopin framav. Tygum, Arant-sen, hava kanska eisini verið eitt sindur morgunljótur og hava tikið hann ov harðliga. Og tá ið tygum, sum tygum sögdu, óttast tjóðskaparrøsluna, hava tygum kanska havt ilt eyga á dreinginum, tí hann hevði verið við í skráðgonguni og hava tí verið ov skjarligur sjálvur. Nei, ikki haldi eg, tit skulu taka hetta so tungt.«

Arantsen segði seg ikki vera samdan við amtmannin í hesum. Men tað var nú ikki fyri hetta við Andreassen, teir vóru komnar, men læraraskúlastjórans stóða var...

Nei, amtmannurin fór at laka: »At læraraskúlastjórin, mín góði vinur ... at tað skal vera nakað sovorið at siga upp á hann — tað fáa tit meg ikki at trúgva. Sjálvandi sló hann ikki hondina av dreinginum fyri so lítið. Tað hevði eg heldur ikki gjørt. Kanska hann átti at lagt tað fyri lærararáðið, men um enn hann hevur ikki gjørt tað, so er tað einki at siga hann illan fyri.«

Jú, hann hevði lagt málið fyri lærararáðið, men

»Ja, og hvat var so úrslitið?»

»Tað varð sjálvandi til tað, at hann varð tikin aftur í skúla. Slíkir kunnu hinir lærararnir vera.«

»Ája, tað er longu samtykt. Ja, men so hevur skúlastjórin gjørt tað, hann skuldi. So er ikki meir.« Amtmannurin minti á, at teir høvdu allir verið ungir einaferð, kátir og djarvir. Ungdómur er ungdómur, — um teir hildu ikki tað eisini, tá ið teir hugsaðu seg um?

Nei, tað hildu teir ikki. Skættis ikki. Per Arantsen: »Vit vita, at.....«

Men so fekk hann ikki sagt meir, tí nú dunkaði aftur á dynnar, og amtmannurin fór út at lata upp.

Teir sita hámir og niðurfyrkomnar eftir, slota. Hvør tað man vera, ið kemur higar so síðla. Nú hoyra teir tað verða